

**ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМ. ІВАНА
ФРАНКА**

**ФАКУЛЬТЕТ КУЛЬТУРИ І МИСТЕЦТВ
КАФЕДРА МУЗИЧНОГО МИСТЕЦТВА**

**ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКИ НА УРОКАХ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ
В ЗАГАЛЬНООСВІТНІЙ ШКОЛІ**

Виконала:

студентка II курсу, групи
КМОМ-21с спеціальності
014.13 Середня освіта (Музичне
мистецтво)

Романишин А-М. Ю.

Керівник:

Доктор мистецтвознавства, професор
Кияновська Л. О.

Рецензенти:

Кандидат мистецтвознавства,
доцент кафедри музичного мистецтва
ЛНУ ім. І. Франка Величко О. Б.

доктор мистецтвознавства, доцент
кафедри хорового та
оперно-симфонічного диригування
ЛНМА ім. М.В. Лисенка Мазепа Т. Л.

Львів 2024

Зміст

Вступ.....	7
РОЗДІЛ I Теоретичні засади використання музики у процесі навчання англійської мови для учнів підліткового віку.....	11
1.1. Музика як інструмент у процесі навчання іноземної мови, засіб підвищення мотивації та залученості учнів до навчання іноземних мов.....	11
1.2. Історія та еволюція використання музики у викладанні англійської в Україні	13
1.3. Психолого-педагогічні аспекти застосування музики на уроках англійської мови та запам'ятовування інформації через музичні елементи....	19
РОЗДІЛ II Практичне застосування музики у навчанні англійської мови.....	26
2.1. Методика вибору музичних матеріалів для уроків англійської мови.....	26
2.2. Форми роботи з музикою на уроках.....	33
2.3. Вплив музичних вправ на засвоєння лексики, граматики та вимови.....	44
РОЗДІЛ III Інноваційні технології та методики у використанні музики для викладання англійської мови у 8 класі.....	47
3.1. Цифрові інструменти для інтеграції музики у навчальний процес.....	47
3.2. Гейміфікація та використання музики в освітніх іграх.....	56
3.3. Використання музики в умовах змішаного та дистанційного навчання...	60
Висновок.....	64
Список використаних джерел.....	66

ВСТУП

Світові стандарти сучасної освіти спрямовані на підготовку освіченої, творчо розвиненої людини, здатної адаптуватися в сучасному соціально-економічному оточенні. Найважливішою умовою, яка забезпечує ефективність процесу навчання і виховання є емоції, які стимулюють пізнавальні процеси людини. Дослідження доводять, що особливе значення для підвищення ефективності та посилення мотивації вивчення іноземних мов має цілеспрямований вплив на емоційну пам'ять. Одним із ефективних засобів вивчення іноземної мови, який характеризується сильним психофізіологічним впливом, є музика. Пропоную розглянути цю тему на прикладі 8 класу загальноосвітньої школи.

Об'єкт дослідження: навчальний процес на уроках англійської мови для учнів 8 класу в загальноосвітній школі.

Предмет дослідження: методи та засоби використання музики як інструмент навчання англійської мови учнів підліткового віку

Актуальність дослідження. Тема використання музики на уроках англійської мови в загальноосвітній школі набуває дедалі більшої актуальності. У контексті сучасної педагогіки музика не лише забезпечує естетичний компонент навчання, а й виступає потужним інструментом для розвитку мовленнєвих навичок, підвищення мотивації та активізації уваги учнів. Підлітковий вік є періодом інтенсивного формування особистості, коли важливо враховувати специфічні психологічні та соціальні потреби учнів. Музика, завдяки своїй універсальності та емоційній насиченості, сприяє створенню комфортної навчальної атмосфери, підвищенню інтересу до

навчання і розвитку соціальних навичок, що є особливо важливим у навчанні іноземних мов.

Крім того, музика стимулює багатоканальне сприйняття інформації: завдяки поєднанню слухових і мовленнєвих стимулів учні легше запам'ятовують нові слова і фрази, засвоюють граматичні конструкції. Наукові дослідження показують, що ритмічні і мелодійні елементи допомагають активізувати пам'ять і полегшують процес закріплення матеріалу. Таким чином, використання музики у викладанні англійської мови сприяє формуванню комплексних мовленнєвих компетенцій та відповідає сучасним освітнім стандартам, зокрема принципам компетентнісного підходу. Особливо це важливо в умовах, коли навчання все частіше переноситься в змішаний або дистанційний формат, де музичні та інтерактивні інструменти допомагають утримати увагу учнів та забезпечити якісне засвоєння знань.

Мета дослідження полягає у вивченні ролі музики у навчанні англійської мови учнів 8 класу та аналізі методичних підходів, що сприятимуть ефективній інтеграції музичних елементів в освітній процес загальноосвітньої школи.

Завдання дослідження:

1. Провести теоретичний аналіз ролі музики у процесі вивчення іноземної мови та її впливу на мотивацію й залученість учнів.
2. Дослідити історичні аспекти використання музики у викладанні англійської мови.
3. Визначити психолого-педагогічні особливості застосування музики на уроках англійської мови в підлітковому віці.

4. Проаналізувати методичні підходи та критерії вибору музичного матеріалу для занять англійської мови у 8 класі.
5. Оцінити вплив музичних вправ на засвоєння лексики, граматики та вимови у процесі навчання англійської мови.
6. Моніторинг сучасних цифрових та інноваційних інструментів для інтеграції музики у навчання англійської мови.

Методи дослідження: У дослідженні використано аналіз наукової літератури, спостереження, експериментальні методи для визначення впливу музики на успішність учнів, а також аналіз цифрових інструментів, що сприяють інтеграції музики в процес навчання.

Наукова новизна. У даній роботі представлено комплексний підхід до використання музики як засобу підвищення мотивації та якості навчання англійської мови в 8 класі. Визначено ефективність поєднання сучасних і цифрових методик, що дозволяє оптимізувати процес викладання та сприяє кращому запам'ятовуванню навчального матеріалу.

Практичне значення. Результати дослідження можуть бути використані вчителями англійської мови загальноосвітніх шкіл для урізноманітнення методик викладання, зокрема з метою інтеграції музичних елементів для покращення мотивації й успішності учнів.

Теоретичне значення. Результати дослідження сприяють поглибленню теоретичних уявлень про використання музичних елементів у викладанні англійської мови для учнів підліткового віку. Дослідження розширює розуміння ролі музики як інструмента мотивації, когнітивної стимуляції та ефективного засобу для засвоєння мовного матеріалу. Важливість роботи

полягає у визначенні психологічних та педагогічних аспектів музичного навчання, що можуть застосовуватися в умовах традиційного, змішаного та дистанційного навчання. Крім того, дослідження встановлює кореляцію між інтеграцією музики в процес навчання та формуванням комплексних мовних компетенцій, що є основою для розробки сучасних методичних підходів у сфері викладання іноземних мов.

Структура магістерської роботи. Дана робота складається з вступу, трьох розділів, висновку та списку використаної літератури.

РОЗДІЛ I Теоретичні засади використання музики у процесі навчання англійської мови для учнів підліткового віку

1.1. Музика як інструмент у процесі навчання іноземної мови, засіб підвищення мотивації та залученості учнів до навчання іноземних мов

Психологи стверджують, що передача знань від вчителя до учня, минаючи власну діяльність учня щодо оволодіння знаннями, не є можливою. Домінуючими мотивами учбової діяльності учнів повинні стати мотиви пізнання навколишнього світу. При цьому важливо, щоб учні оволодівали діями й засобами цього пізнання, щоб в їх пріоритеті була реалізація себе як особистостей. Тому необхідно говорити про мотивацію як результат внутрішніх потреб людини, її інтересів, емоцій, цілей та задач, наявність зацікавленості, направленої на активізацію її діяльності. Визнаючи провідну роль мотивації у вивченні іноземної мови, вчителю необхідно брати до уваги засоби й прийоми її формування в умовах навчального закладу. При розгляді проблеми мотивації та пошуку шляхів її формування, недопустимим є спрощення її розуміння. Формування мотивації – це не переклад вчителем в голову учнів вже готових мотивів та цілей навчання. Формування мотивів – це насамперед створення умов для проявлення внутрішніх побуджень до навчання, усвідомлення їх самим учнем та подальший саморозвиток мотиваційної сфери. Між тим при оволодінні іншомовною культурою зовсім не байдуже, які мотиви побуджують до здійснення діяльності. Найбільш цінні мотиви важливо довести до рівня повного усвідомлення, щоб надати їм пробуджуючу силу.

Іноземна мова, зокрема англійська – достатньо складний предмет для вивчення, а його викладання пов'язане з додатковими труднощами, такими як

велика кількість різних граматичних структур, слів, штучні умови спілкування, проблеми з граматикою та вимовою. Музика та музичні ігри допомагають все це подолати. Виконуючи розважальну, комунікативну, пізнавальну, організуючу, релаксаційну функції, музична діяльність дозволяє учням відчувати себе комфортно, активізовує мимовільне запам'ятовування та розвиває творчі здібності. Інша мова сприймається легше, якщо покласти текст на мелодію, оскільки спів для дітей є знайомим, доступним та улюбленим видом діяльності. Отже, інтеграція музики та англійської мови допоможе створити необхідні умови для інтелектуального і творчого розвитку учнів та, в результаті, покращить ефективність вивчення іноземної мови та збагатить естетичне світосприйняття.

Музика є потужним інструментом для мотивації школярів до вивчення англійської мови, оскільки поєднує емоційний, культурний і практичний аспекти навчання.

По-перше, музика створює позитивну та невимушену атмосферу під час уроку. Прослуховування улюблених пісень або знайомих мелодій викликає у дітей задоволення та інтерес до навчального процесу. Емоційний зв'язок із музикою стимулює активну участь у вправах і збільшує зацікавленість у вивченні мови.

По-друге, музика сприяє розвитку навичок аудіювання та вимови. Учні отримують мотивацію покращувати свою англійську, щоб розуміти зміст текстів пісень, які їм подобаються. Часто пісні містять сучасну лексику, ідіоми та розмовні вирази, що додає практичної цінності такому методу навчання.

Крім того, музика допомагає зануритися у культуру англomовних країн. Учні отримують можливість дізнатися більше про звичаї, історію та спосіб мислення носіїв мови через пісні. Це формує культурну обізнаність і викликає інтерес до вивчення англійської.

Музика також є відмінним засобом повторення та закріплення матеріалу. Ритм і мелодія допомагають краще запам'ятовувати слова, фрази та граматичні структури. Учні помічають свій прогрес, коли починають розуміти більше зі змісту пісень, і це додає впевненості у власних силах.

Проблему інтеграції іноземної мови та музики розглядає педагог О. Шевченко у статті «Інтегровані уроки музики і англійської мови як засіб інтелектуального і творчого розвитку школярів». На інтегрованих уроках «музичної англійської» створюються умови для успішного формування мовленнєвої, мовної, музичної та навчально-пізнавальної компетенцій, естетичного сприйняття дійсності через підвищення мотивації, розвиток інтелекту та творчих здібностей учнів. Для цього автор реалізував такі психолого-педагогічні умови: музично-виконавська діяльність учителя та учнів, створення творчих ситуацій на уроці, застосування завдань з метою вираження особистісного ставлення до мистецтва, світу, людей, самого себе. [14, с 160]

1.2. Історія та еволюція використання музики у викладанні англійської в Україні

Використання музики у викладанні англійської у школах пройшло свій шлях розвитку та еволюції. Ця історія поділяється на періоди, які суттєво різняться між собою внаслідок політичних змін у державі.

Чітко можу виділити такі періоди:

1. Радянський період (1950-1980-ті роки)
2. Період трансформацій (1990-2000-ні роки)
3. Сучасний період (2010-ті - дотепер)

У радянський період використання музики у викладанні англійської мови в українських школах характеризувалося специфічними освітніми парадигмами та ідеологічними обмеженнями. Домінуючим був колективний підхід до навчання, що відповідав загальній централізованій та уніфікованій навчальній програмі. Зміст освітніх матеріалів суворо контролювався, а використання автентичних музичних джерел було обмеженим через ідеологічні міркування.

Музика в освітньому процесі розглядалася переважно як інструмент ідеологічного виховання. Перевага надавалася революційним, патріотичним і радянським пісням, а англомовний музичний матеріал був мінімальним і ретельно цензурованим. У результаті музичні твори переважно виконували роль допоміжного матеріалу, а не повноцінного методичного інструменту. Основними формами використання музики були хорове виконання офіційно затверджених пісень, декламація віршованих текстів під музику, вивчення окремих лексичних конструкцій через пісенний матеріал і фрагментарне включення музики в позакласну роботу.

Обмеження полягали у відсутності вільного доступу до західної музичної культури, домінуванні перекладних методик, акценті на формальному вивченні граматики та лексики та мінімальній комунікативній спрямованості. Типовими джерелами музичного матеріалу були офіційні

збірники пісень, радіопередачі, навчальні платівки та поодинокі методичні посібники. Музика використовувалася як допоміжний методичний прийом, що супроводжувалося жорсткою регламентацією репертуару. Індивідуальний підхід до учнів був відсутнім, а музичний матеріал сприймався колективно.

Протягом цього періоду спостерігалася певна еволюція. У 1950-х роках музичний матеріал був повністю ідеологізованим, у 1960-х відбувалося поступове розширення тематики, у 1970-х з'явилися перші методичні розробки з інтеграції музики, а у 1980-х почалося поступове зменшення ідеологічного тиску.

Професійна підготовка викладачів у цей час була орієнтована переважно на технічне володіння мовою, без належної уваги до музичних методик. Спеціалізовані курси були відсутні, а підвищення кваліфікації проводилося лише епізодично. Наприкінці радянського періоду почали формуватися передумови для більш креативного та комунікативного використання музики у викладанні англійської мови. Ці зрушення стали основою для подальших методичних трансформацій у період незалежної України.

Період трансформації у використанні музики став надзвичайно важливим етапом переосмислення методологічних підходів та розширення педагогічних горизонтів.

З моменту здобуття незалежності України розпочалася активна деідеологізація освітнього простору. Вчителі англійської мови отримали небачену раніше свободу творчості та експериментування. Зникнення жорстких радянських обмежень дозволило впроваджувати принципово нові

методики навчання, де музика почала розглядатися як повноцінний комунікативний інструмент.

Спостерігалось стрімке запозичення західноєвропейських та американських освітніх практик. Українські методисти активно вивчали закордонний досвід інтеграції музики у мовне навчання, адаптуючи найефективніші методики до вітчизняних освітніх реалій. З'явилися перші вітчизняні наукові дослідження, присвячені музичній методиці викладання іноземних мов.

Принципово змінилося саме розуміння ролі музики в освітньому процесі. Якщо раніше вона була лише допоміжним елементом, то тепер музика перетворилася на потужний психолого-педагогічний інструмент. Вчителі почали усвідомлювати її потенціал для мотивації учнів, зняття психологічних бар'єрів у вивченні іноземної мови та створення позитивного емоційного фону.

Значного поширення набули інтерактивні методики, де музика виступала каталізатором комунікативної діяльності. З'явилися авторські методичні розробки, що передбачали використання сучасних музичних творів для вивчення лексики, опанування граматичних конструкцій та розвитку навичок аудіювання.

Важливу роль відіграло розширення технічних можливостей шкіл. Поступове впровадження комп'ютерних технологій дозволило використовувати різноманітні мультимедійні музичні матеріали, здійснювати аудіо- та відеозапис, створювати власні навчальні контенти.

Принципово змінилися й джерела музичного матеріалу. На зміну радянським хрестоматійним зразкам прийшли автентичні англійські пісні різних стилів та напрямків - від класичного поп-музики до альтернативного року. Це дозволило не лише вивчати мову, але й опановувати соціокультурний контекст.

Професійна підготовка вчителів також зазнала суттєвих трансформацій. З'явилися спеціалізовані курси підвищення кваліфікації, методичні семінари, присвячені музичним технологіям у мовній освіті. Вчителі дістали можливість обмінюватися досвідом, презентувати власні методичні напрацювання.

Період трансформації заклав потужне підґрунтя для сучасних інноваційних підходів у викладанні англійської мови, довівши, що музика може бути не просто додатковим елементом, а повноцінним та ефективним інструментом навчання.

Сучасний період використання музики у викладанні англійської мови характеризується глибокою інтеграцією інноваційних педагогічних технологій та принципово новими методологічними підходами.

Принципово змінилося розуміння ролі музики в освітньому процесі. Вона перетворилася на повноцінний комунікативний інструмент, що дозволяє не лише вивчати мову, але й формувати м'які навички, розвивати емоційний інтелект та мотиваційну сферу учнів. Музика розглядається як потужний міждисциплінарний освітній ресурс, що виходить далеко за межі традиційного мовного навчання.

Технологічна революція суттєво розширила методичні можливості викладачів. Поява смартфонів, планшетів, інтерактивних дошок, швидкісного інтернету дозволила впроваджувати принципово нові формати роботи з

музичним матеріалом. Вчителі мають миттєвий доступ до величезної бази автентичних музичних творів, відеоконтенту, навчальних додатків.

Сучасні методики передбачають активне використання проєктних технологій, де музика виступає центральним елементом освітньої діяльності. Учні не просто пасивно сприймають інформацію, а створюють власні музичні проєкти, досліджують культурний контекст, презентують результати своєї роботи.

Значного поширення набули індивідуальні та групові творчі завдання з музичним компонентом. Учні створюють власні пісні, адаптують музичні твори, записують відеокліпи англійською мовою, що принципово змінює мотивацію до вивчення мови.

Професійна підготовка вчителів зазнала кардинальних змін. З'явилися спеціалізовані курси підвищення кваліфікації з музично-педагогічних технологій, магістерські програми, міжнародні стажування. Вчителі мають можливість постійно вдосконалювати свою майстерність, обмінюватися досвідом на міжнародному рівні.

Важливою тенденцією стала диференціація музичних методик залежно від віку, психологічних особливостей та рівня підготовки учнів. Якщо раніше використовувалися уніфіковані підходи, то тепер кожен вчитель може створити унікальну методику, максимально адаптовану до конкретної групи.

Принципово розширилося розуміння музичного матеріалу. Окрім пісень, активно використовуються театралізації, музичні вистави, інсценізації, перформанси англійською мовою. Музика перетворилася на потужний інструмент крос-культурної комунікації.

Сучасний період демонструє, що музика в навчанні англійської мови - це вже не допоміжний інструмент, а повноцінна педагогічна технологія, яка має величезний невикористаний потенціал. Українська методична наука продовжує активно досліджувати та впроваджувати інноваційні музично-педагогічні практики.

1.3. Психолого-педагогічні аспекти застосування музики на уроках

Музика відіграє важливу роль у навчальному процесі, оскільки має потужний психологічний та педагогічний вплив на учнів. Вона стимулює емоційну сферу, створюючи сприятливу атмосферу для навчання, знижує рівень тривожності та сприяє емоційній розрядці. Завдяки цьому учні відчують себе комфортніше, що полегшує їхнє залучення до активної роботи на уроці.

Окрім емоційного впливу, музика позитивно впливає на когнітивну діяльність. Вона стимулює пам'ять, увагу та уяву, що сприяє більш ефективному засвоєнню нового матеріалу. Ритм і мелодія допомагають учням легше запам'ятовувати інформацію, зокрема нові слова, граматичні структури або навіть складні теоретичні поняття. Завдяки музичним активностям навчання стає не лише ефективним, а й цікавим.

Педагогічно музика сприяє створенню інтегрованого освітнього середовища, де учні активно взаємодіють між собою та учителем. Спільне виконання пісень або музичних вправ об'єднує дітей, формуючи у них навички командної роботи. Для вчителя музика є універсальним інструментом, який дозволяє врахувати індивідуальні особливості учнів, їхні стилі навчання та рівень підготовки. [9, с 3]

К. Біер пропонує досить цікавий підбір музичного матеріалу для роботи з різними видами вправ:

1. граматичними – В.А. Моцарт, Й. Гайдн, І.С. Бах;
2. вправи на розвиток уяви – М. Равель, К. Дебюссі;
3. сучасні події – реп та етнічна музика;
4. обговорення «серйозних питань» – Л.В. Бетховен, І. Брамс. [22]

Однією з вправ з використанням музичного матеріалу може бути наступна – запропонувати прослухати певний музичний твір, наприклад композитора-романтика, та описати свої уявлення, використовуючи певні часові форми дієслів. Подібні вправи сприяють розвитку навичок творчого письма. Учням даються домашні завдання наступного типу – підібрати музичний матеріал (час прослуховування не більше двох хвилин), описати його та представити для обговорення в групі, кожному учню підібрати свій матеріал (не більше 1 хвилини), здати роботу вчителю та під час прослуховування визначити, який опис відповідає музиці. [9, с 4]

Слід зазначити, що під час проведення практичних занять з іноземних мов з використанням музичного матеріалу вчителі найчастіше використовують пісні. Д. Гріффі стверджує, що ніхто не знає, чому пісні настільки потужні, але всі знають, що вони такими є насправді. Пісні містять в собі як владу музики, так і силу лірики. Вони захоплюють нашу уяву, емоції та інтелект з однаковою силою, незалежно від нашої мовної приналежності [29]. К. Шопп виділяє наступні причини використання пісень у процесі викладання іноземних мов: емоційні, когнітивні та лінгвістичні, які переплітаються між собою і дозволяють продемонструвати цінність даного виду занять. [42]

Викладачі іноземних мов дуже часто використовують пісні з метою введення нової лексики, так як вони сприяють її засвоєнню у контексті. Американськими вченими було проведене дослідження, метою якого було виявлення рівня засвоєння та збереження у пам'яті нового лексичного матеріалу учнями двох груп, при чому в першій групі учнів навчали лексиці традиційними методами, а у другій – за допомогою пісень. Після 12 тижнів навчання учні виконали стандартизовані лексичні тести. Результати другої групи були значно кращими. Дослідники вважають, що саме музика та її компоненти – ритм, мелодія, наголос та звук активізують різні частини мозку, відповідальні за запам'ятовування. Таким чином, слова та фрази, які вводяться за допомогою пісень, легше запам'ятовуються та зберігаються в нашій пам'яті набагато довше.

Однак, необхідно спрямовувати роботу не лише на розширення словникового запасу, а й ставити певні фонетичні та граматичні завдання. Вчені з'ясували, що музичний слух та увага тісно пов'язані з розвитком артикуляційного апарату. У статті "Phonological Features as Cues in Learning" (1968), автори Джеймс Дж. Дженкінс, Девід Дж. Фосс і Джозеф Г. Грінберг досліджували роль фонологічних особливостей у процесах навчання мови. Вони зосередилися на тому, як фонологічні ознаки, наприклад, характерні риси звуків, такі як місце і спосіб артикуляції, можуть слугувати підказками для вивчення і розпізнавання мовних одиниць. Це дослідження показало, що артикуляція не лише фізіологічний процес, а й когнітивний механізм, який залежить від здатності до слухового аналізу фонологічних ознак.

Важливим внеском у розвиток цієї теми є методика Карла Орфа, який у своїх працях, таких як "Schulwerk: An Introduction to the Orff Approach" ("Шульверк: Вступ до методу Орфа") (1950) та "Music for Children" ("Музика

для дітей") (1970), показав, як інтеграція музики, руху та мовлення сприяє розвитку артикуляційних навичок у дітей. Орф пропонував використовувати ритмічні вправи та спів для стимулювання слухових і моторних здібностей, що сприяє розвитку мови та артикуляції [25]. Ці роботи разом створюють цілісне розуміння того, як музика може впливати на розвиток слухових та мовленнєвих навичок, зокрема артикуляції.

Отже, розучування і виконання коротких, нескладних по мелодійному малюнку, але з чітким ритмом, з частими повторами пісень допомагають швидше і надовго запам'ятати артикуляцію, наголоси, вимову звуків і слів.

Використання пісень сприяє покращенню вимови, адже вони є автентичним зразком мови з усіма її «пастками» – різною довжиною голосних звуків, різною вимовою деяких слів, а також особливостями зв'язного мовлення. Слід підкреслити, що дуже часто, особливо на початкових етапах навчання іноземним мовам, учні вчать слова, вимовляючи їх відокремлено, а не в контексті і, таким чином, звикають до ідеальної вимови. Однак, носії мови, як правило, з'єднують слова, деякі зі звуків відрізняються від тих, які вивчили учні і вони можуть стати більш важкими для розпізнавання. Цікавою є думка Ш. Ріксон, яка підкреслює, що не слід занадто концентруватись на вимові окремих слів без контексту [40]. Крім того, учні часто вважають скорочення неправильними, такими, що можуть вживатися лише у розмовній мові. Учням можна запропонувати послухати виконавців із США та Великої Британії та визначити відмінності між варіантами мови. Слід підкреслити, що саме робота з піснями допомагає дітям опанувати навички сприймання на слух різних видів текстів та різновидів сучасної англійської мови, використання пісень сприятиме розвитку навичок зв'язного мовлення.

Недостатньо уваги приділяється використанню музичного матеріалу, зокрема пісень, при проведенні аудіювання, при чому можуть бути використані ті ж самі види вправ, що і при традиційному аудіюванні, а зацікавленість учнів може бути значно вищою.

Одним із важливих принципів успішного вивчення іноземних мов є принцип повторення. Доцільно взяти до уваги точку зору Т. Мерфі, відповідно до якої, саме пісні можуть активізувати механізм повторення, адже використання інших видів вправ на повторення може зробити практичне заняття нудним, а улюблену пісню можна повторювати знову і знову з однаковим задоволенням. Т. Мерфі підкреслює, що музика має потенціал змінювати атмосферу, маючи на увазі атмосферу в класі. На його думку, музика додає енергії та запалює зображення, коли учні скаржаться, що не знають, про що писати. [36]

Англійські пісні можна використовувати для розвитку всіх видів мовленнєвої діяльності. Тематичні пісні можуть стати предметом обговорення і, навіть, початком дискусії по певній проблемі. Особливу увагу слід звернути на культурне підґрунтя пісень. Пісні іноземною мовою завжди наповнені енергетикою цієї мови, її народу. Кожна мова має свій ритм, свої відтінки звуків, і через музику простіше розкрити красу мови та зрозуміти, як інший народ висловлює різні емоції. Слухаючи англійську музику та виконуючі певні завдання, ми знайомимо учнів з культурою англомовних країн, особливостями традицій та національними рисами народностей, які там проживають. Таким чином, використання пісень на заняттях з іноземних мов можна розглядати як один із засобів знайомства з іншими культурами в рамках полікультурної освіти.

Регулярне використання пісень на заняттях з іноземної мови може допомогти зменшити або навіть повністю усунути деякі з негативних чинників, що перешкоджають засвоєнню мови, адже пісні більшою мірою, ніж інші традиційні методи навчання, пробуджують інтерес студентів через їх відмінність від традиційних методів викладання. Вони збагачують вправи і запобігають почуттю одноманітності під час занять. Завдяки використанню музики і ритму значно поліпшується психологічний клімат, зникає напруга, підвищується емоційний тонус учнів, підтримується інтерес до предмета. Діти відчувають себе більш впевнено і комфортно.

Цікавою є методика, розроблена болгарським педагогом і психологом Г.К. Лозановим - «Sugesto pedia» - метод повного занурення в мовне середовище, побудований на рольовій грі. Він заставляє нашу підсвідомість повірити в істинність наміру спілкування з навколишнім світом. Саме слово «suggestion» в перекладі з англійської означає – навіювання. Це одна з найбільш поширених методик вивчення іноземних мов, зводиться вона до того, що учень щодня спілкується з носіями мови. Ідеальним варіантом буде подорож в ту країну, мову якої людина має намір освоювати. З'явився цей метод в 70-х роках ХХ ст. та активно розвивається досі. Учні самостійно обирають собі нові імена і створюють у своїй комунікативній групі цілковиту атмосферу країни та мови, яку вивчають. Тут застосовується прийом ілюзії, щоб будь-хто в процесі навчання міг повністю розслабитись, розкритись, а іноземна мова стала максимально наближеною до оригінальної. Метод є актуальним для людей з творчим мисленням, які люблять імпровізувати. [44]

Підхід базувався на силі навіювання в навчанні, причому думка полягала в тому, що позитивні навіювання робились для того, хто навчається, більш сприйнятливим і, в свою чергу, стимулюючим навчання. Лозанов

вважає, що розслаблений, але зосереджений стан є оптимальним станом для навчання. Для того, щоб створити цей розслаблений стан в учня та пропагувати позитивні навіювання, сугестопедія використовує музику, комфортне та розслаблююче середовище та стосунки між учителем та учнем, що є схожим до стосунків батьків та дитини. Музика, зокрема, займає центральне місце у підході. На відміну від інших методів та підходів, у сугестопедії немає жодної очевидної теорії мови та очевидного порядку, в якому подається матеріал. На думку автора, музика може залучати до роботи відповідну півкулю головного мозку і робити навчання більш цілісним досвідом. [44]

РОЗДІЛ II Практичне застосування музики у навчанні англійської мови

2.1 Методика вибору музичних матеріалів для уроків англійської мови

Вибір музичних матеріалів для уроків англійської мови є важливим компонентом у процесі навчання, оскільки музика сприяє не лише розвитку слухових навичок, а й емоційному сприйняттю мови. Методика вибору музичних матеріалів залежить від кількох факторів, таких як рівень знань учнів, мета уроку, тематика заняття та особливості музичних творів.

Комплексне рішення практичних, освітніх, виховних і розвиваючих завдань навчання можливе лише за умови впливу не тільки на свідомість учнів, а й проникнення в їхню емоційну сферу.

Музика є одним із найбільш дієвих засобів впливу на емоційний стан і почуття учнів. Вона виступає своєрідним «психологічним стимулом», здатним проникати в глибини людської свідомості. Великий педагог Ян Амос Коменський вважав, що людина без музики схожа на того, хто не вміє читати. У Давній Греції спів був одним із основних способів навчання текстів, а в початкових школах Індії навіть зараз алфавіт і арифметику викладають через спів. Така форма роботи об'єднує вчителів та учнів, викликаючи радість і захоплення. [20]

У сучасному освітньому процесі музика та пісні мають величезний потенціал для вивчення іноземних мов. Вони сприяють засвоєнню нової лексики, граматики та правильної вимови, створюючи емоційний зв'язок з мовою, що підвищує мотивацію учнів. Завдяки пісням краще запам'ятовується навчальний матеріал, активізуються слухові канали сприйняття інформації, а також формується культурна обізнаність. Це дозволяє учням ближче познайомитися з традиціями і цінностями носіїв мови.

Сформулюємо методичні переваги пісень у навчанні іноземної мови:

1. Пісні, як один з видів мовного спілкування є засобом більш міцного засвоєння та розширення лексичного запасу, тому що включають нові слова і вирази. У піснях уже знайома лексика зустрічається в новому контекстуальному оточенні, що допомагає її активізації. У піснях часто зустрічаються імена власні, географічні назви, реалії країни досліджуваної мови, поетичні слова. Це сприяє розвитку у школярів почуттів мови, знання його стилістичних особливостей.

2. У піснях краще засвоюються й активізуються граматичні конструкції. У деяких країнах видаються пісні для навчання найбільш поширеним конструкціям. Вони написані в сучасному ритмі, супроводжуються текстом з пояснювальними коментарями, а також завданнями, мета яких - перевірка розуміння й обговорення змісту.

3. Пісні сприяють вдосконаленню навичок іншомовної вимови, розвитку музичного слуху. Встановлено, що музичний слух, слухове увагу і слуховий контроль знаходяться в тісному взаємозв'язку з розвитком артикуляційного апарату. Розучування і виконання коротких, нескладних по мелодійному

малюнку пісень із частими повторами допомагають закріпити правильну артикуляцію і проголошення звуків, правила фразового наголосу, особливості ритму;

4. Пісні сприяють естетичному вихованню учнів, згуртуванню колективу, більш повному розкриттю творчих здібностей кожного. Завдяки музиці на уроці створюється сприятливий психологічний клімат, знижується психологічне навантаження, активізується мовна діяльність, підвищується емоційний тонус, підтримується інтерес до вивчення іноземної мови;

5. Пісні та інші музичні твори стимулюють монологічні і діалогічні висловлювання, служать основою розвитку мовленнєво-мисленнєвої діяльності школярів, сприяють розвитку як підготовленої, так і непідготовленої мови.

На уроці іноземної мови пісні найчастіше використовуються:

- 1) для фонетичної зарядки на початковому етапі уроку;
- 2) для більш міцного закріплення лексичного та граматичного матеріалу;
- 3) як стимул для розвитку мовних навичок і вмінь;
- 4) як свого роду релаксація в середині або в кінці уроку, коли діти втомилися і їм потрібен рестарт, що знімає напругу й відновлює їх працездатність.

Для фонетичної зарядки вибираються короткі, нескладні за мелодійним малюнком пісні з частими повторами і чітким ритмом. Використання пісень з метою закріплення лексико-граматичного матеріалу передбачає поетапну

роботу протягом кількох уроків. Стимулом для розмов і дискусій можуть стати сучасні, популярні серед молоді пісні. Можна запропонувати самим учням принести їх на урок у записі. Бажано, щоб вони були цікаві за змістом і стимулювали учнів до подальшого обговорення, висловленню своєї відносини до пісні, її змістом і виконанню. Політичні пісні можуть викликати розмову про міжнародну ситуацію, про соціальні проблеми суспільства, ліричні пісні з'являться приводом до бесіди про взаємини людей.

Тема уроку є важливою при виборі пісень, як матеріалів для заняття, тут можна виділити кілька основних груп:

Лексика та граматики: Якщо мета уроку — вивчення нової лексики або граматичних конструкцій, можна вибирати пісні, в яких часто зустрічаються потрібні слова або вирази. Пісні з простими і повторюваними структурами можуть допомогти закріпити матеріал.

Вимова: Якщо акцент на покращенні вимови, пісні з чітким дикцією і зрозумілим акцентом будуть найкращим варіантом. Важливо, щоб музичні матеріали не були надто швидкими або складними для сприйняття на слух.

Розвиток аудіювання: Для розвитку аудіативних навичок підходять пісні з різними акцентами та швидкостями мовлення, що дозволяє учням тренувати різні види сприйняття. Музика дозволяє дітям розрізняти різні мелодії, голоси або тони. Вона сприяє чіткому розумінню і сприйняттю різних текстур голосу: м'яких, різких чи гучних. Діти також знайомляться з різними настроями людини, які виражаються за допомогою музики та змінних тонів. Музика є потужним засобом передачі емоцій і почуттів, адже певні мелодії та інтонації можуть викликати радість, сум, енергійність чи спокій.

Цей процес допомагає дітям не тільки покращити слухові навички, а й навчитися розпізнавати емоційний стан людини за допомогою музичних відтінків. Зазначене сприяє розвитку емоційної інтелігенції, оскільки діти вчаться розуміти і реагувати на емоції, передані через музику, що є важливим етапом у формуванні міжособистісних навичок і емпатії.

Музика також може бути використана як інструмент для збагачення словникового запасу, оскільки певні музичні твори можуть передавати культурні нюанси, традиції і особливості, допомагаючи учням краще розуміти контекст, в якому виникали певні музичні твори. Це розширює горизонти дітей, формує розуміння різноманіття культур і стилів у світі, що є важливим аспектом розвитку культурної компетентності.

Врахування рівня учнів:

- Початковий рівень (A1-A2): Для учнів початкового рівня слід вибирати пісні з простими словами, короткими реченнями і чітким вимовлянням. Класичні пісні для дітей або спрощені версії відомих хітів можуть бути ідеальним варіантом.
- Середній рівень (B1-B2): Для учнів середнього рівня підходять пісні з більш складними текстами, які можуть включати нові слова та фрази. Можна також працювати з піснями, що містять типові для англійської мови вирази, і розбирати їх значення.
- Вищий рівень (C1-C2): Для просунутих учнів можна вибирати пісні з більш складними темами та багатшими лексичними ресурсами, включаючи сленг, ідіоми та фразеологізми. Це також може бути хорошим способом ознайомити учнів з різними культурами та акцентами.

Пісні можуть бути вибрані відповідно до теми уроку. Наприклад, якщо на уроці вивчається тема подорожей, можна вибрати пісню, яка описує подорожі або пригоди. Це дозволяє зробити урок більш інтерактивним та тематично узгодженим.

Важливо, щоб тематика пісень була цікавою для учнів і відповідала їхньому віковому та культурному контексту.

При виборі музичних композицій для використання в ході навчального процесу особливу увагу слід наділити ритму і темпу твору.

- Повільний темп: Пісні з повільним темпом добре підходять для початкових рівнів, оскільки учні можуть чіткіше чути і розуміти слова.
- Швидкий темп: Швидкий темп може бути складним для початківців, але він корисний для тренування швидкого сприйняття на слух. Для середнього та просунутого рівнів можна використовувати популярні хіти з швидким ритмом для тренування аудіювання.

Також слід звернути увагу на лексику в текстах. Пісні з простими, але емоційно зарядженими фразами допомагають учням асоціювати нову лексику з емоціями, що сприяє кращому засвоєнню слів.

Пісні, що містять багатий вокабуляр або складні граматичні конструкції, можуть бути корисними для розширення знань та практики вживання складніших граматичних форм.

Музика є чудовим методом залучення учнів до різноманітних активностей. Пісні можуть бути використані не лише для слухання, а й для активних вправ. Наприклад, учні можуть заповнювати пропуски в текстах пісень, співати разом або інтерпретувати зміст пісні через обговорення. Рух і музика йдуть пліч-о-пліч. Люди часто реагують на музику, рухаючи своїм тілом у ритм. Учні часто виконують кілька дій під час налаштування на музику - хитають тілом, постукують ногами або роблять рухи руками та жестами. Як наслідок, це розвиває їхні навички координації та відчуття ритму.

Ідеї для завдань: виконання пісні напам'ять, аналіз значення слів, створення власних варіантів текстів, виправлення помилок у пісні.

Не меншу роль слід надати і культурному аспекту вибраних творів. Важливо обирати пісні, які відповідають культурним особливостям та інтересам учнів. Це може бути музика, що популярна серед молоді в англійських країнах, або класичні твори, які відображають культуру певного регіону. Комунікація є неповною без мови або культури. У багатьох випадках непорозуміння виникають не тільки через неправильне розуміння слів, а й через неточні культурні припущення. Музика є єдиною універсальною мовою, яка з'єднує суспільства та культури на протязі всієї історії. Завдяки розумінню та аналізу тексту пісні та її контексту, учні можуть краще пізнати іншу культуру.

При виборі музики слід зважати на ряд труднощів, які виникають при виборі цього способу навчання. Часто текст пісні легко неправильно інтерпретувати, проблеми з цим виникають і у людей, для яких англійська є рідною мовою, прикладом може слугувати відома пісня гурту "The Eurythmics" - "Sweet dreams are made of these." Люди часто чують цю фразу як

“Sweet dreams are made of cheese.”, а це в свою чергу суттєво змінює зміст пісні, адже в оригінальному перекладі фраза звучить як «Солодкі мрії є зроблені з цього», а з хибним сприйняттям слова - «Солодкі мрії зроблені з сиру» (these VS cheese).

Також значну увагу варто звернути на корегування тематики, змісту і лексики пісень, що будуть відповідати віку і цілям уроків учнів.

Тексти пісень часто багаті на граматичні і лексичні помилки, які викликані сленгом або умисно зроблені задля кращої ритмічності пісні, учням варто вказувати на такі місця, або використати їх як частину класної діяльності, запропонувавши учням знайти і виправити наявні помилки.

Приклади пісень для різних рівнів:

- Початковий рівень (A1-A2):
 1. "Head, Shoulders, Knees and Toes" (для дітей)
 2. "Twinkle Twinkle Little Star"
 3. "If You're Happy and You Know It"
- Середній рівень (B1-B2):
 1. "Imagine" — John Lennon
 2. "Let It Be" — The Beatles
 3. "Someone Like You" — Adele
- Вищий рівень (C1-C2):
 1. "Bohemian Rhapsody" — Queen
 2. "Hallelujah" — Leonard Cohen
 3. "The Sound of Silence" — Simon & Garfunkel

2.2. Форми роботи з музикою на уроках

Музика — це універсальний засіб, який здатен сприяти розвитку мовних навичок, емоційного сприйняття мови та культурної компетенції учнів. Використання музики на уроках англійської мови не лише урізноманітнює навчальний процес, а й створює позитивну, мотивуючу атмосферу, що допомагає учням краще засвоювати матеріал. Існує безліч форм роботи з музикою, які дозволяють ефективно поєднувати навчання з розвагою, допомагаючи учням досягати високих результатів у вивченні мови.

Одним із основних способів використання музики є прослуховування пісень. Це простий і доступний метод, що дозволяє учням практикувати навички сприйняття на слух, адже пісні часто містять реальну, розмовну англійську мову, яку важко знайти в підручниках. Прослуховування пісень допомагає учням розпізнавати різні акценти, інтонації, темп мовлення та злиття звуків. Пісні можуть бути використані для покращення навичок аудіювання, а також для розвитку слухової пам'яті та уваги.

Завдання для учнів після прослуховування пісні можуть включати заповнення пропусків у тексті, пошук ключових слів або виразів, визначення теми пісні, а також переклад окремих фраз. Це дозволяє учням не лише засвоювати нову лексику, але й покращувати свою здатність розуміти мову на слух у різних контекстах.

Спів є ефективним способом розвитку вимови, адже музика стимулює емоційне сприйняття звуків. У процесі співу учні не лише тренують артикуляцію, а й намагаються відтворити правильну інтонацію, ритм і акценти, що є важливими аспектами англійської вимови. Пісні дозволяють вивчати не лише окремі слова, а й злиті звуки, різні варіанти вимови голосних

і приголосних. Це особливо корисно при роботі з важкими для вимови звуками.

Пісні з чітким ритмом та повтореннями дозволяють учням зануритись у ритм мови, що сприяє засвоєнню звукових моделей. Також це допомагає запам'ятовувати правильне наголошення в словах і фразах. Спів під час уроку можна використовувати не тільки для розвитку вимови, а й для зняття психологічної напруги у класі, адже музика має розслабляючий ефект.

Музика є чудовим інструментом для вивчення лексики та граматики в контексті. Наприклад, пісні містять фрази та вирази, що можуть бути використані для вивчення певних граматичних конструкцій, таких як часи, модальні дієслова, пасивний стан тощо. Оскільки пісні часто мають повсякденний, розмовний стиль, учні можуть зустрічати в них вирази, які не завжди можна знайти в класичних підручниках.

Одним із ефективних методів є використання пісень для роботи з певними граматичними конструкціями. Наприклад, можна вибрати пісню, яка містить приклади використання *present perfect*, і після прослуховування разом з учнями обговорити, як цей час вживається в тексті пісні. Інший варіант — пісні з великою кількістю прикметників або фразових дієслів, що дозволяє студентам зрозуміти їх значення та застосування в реальних ситуаціях.

Музика також є важливим засобом розвитку культурної компетенції учнів. Пісні можуть допомогти учням познайомитись з культурою англомовних країн, їх традиціями, історією та суспільними проблемами. Обговорення змісту пісні дозволяє учням не лише розвивати мовні навички, а й глибше зрозуміти культурні особливості країни, мову якої вони вивчають.

Наприклад, пісні, що описують події в історії США або Великої Британії, можуть бути використані для обговорення історичних фактів або соціальних проблем. Це дозволяє поєднати вивчення мови з розширенням світогляду учнів.

Кожна пісня має свій культурний контекст, що відображає соціальні та культурні особливості того часу та місця, де вона була створена. Наприклад, слухаючи традиційні британські або американські народні пісні, учні можуть дізнатися більше про життя, побут та вірування людей, що жили у різні історичні періоди. Народні пісні часто розповідають про повсякденне життя, кохання, працю, релігію, традиції та обряди, які є важливою частиною культурної спадщини.

Пісні часто містять типові для певної культури фрази, вирази, сленг, які не завжди можна знайти в підручниках, але вони є важливою частиною живої мови. Наприклад, у піснях часто використовуються фразеологізми, жаргон або специфічні вирази, які є частиною культурної ідентичності того чи іншого регіону.

Наприклад, пісні стилю кантрі в Америці або рок-н-ролл в Великій Британії можуть містити безліч локальних виразів, які дають уявлення про соціальний контекст того часу. Знайомство з такими виразами допомагає учням не лише вивчати нові слова, але й глибше розуміти, як ці слова пов'язані з культурними особливостями та життєвими ситуаціями, в яких вони використовуються. Пісня Scarborough Fair — це старовинна британська народна пісня, яка не лише дає можливість учням познайомитись з англійським фольклором, а й дослідити традиції і ритуали минулих століть. Вивчаючи такі пісні, учні мають змогу порівняти культурні практики

минулого і сучасного часу, зрозуміти, як змінилось суспільство, якими були соціальні норми в різні періоди.

Один із креативних способів використання музики на уроках англійської мови — це створення власних пісень. Учні можуть писати короткі тексти, використовуючи нові слова та вирази, які вони вивчили під час уроків. Це завдання сприяє розвитку мовної креативності, допомагає закріпити лексичний матеріал та підвищує зацікавленість у процесі навчання.

Написання пісень може бути як індивідуальним, так і груповим завданням. Це дозволяє учням працювати над мовними конструкціями, творчо підходити до використання нових слів і фраз, а також розвивати навички співпраці.

Музика є потужним і багатоаспектним інструментом на уроках англійської мови. Вона дозволяє розвивати не тільки мовні навички, а й емоційну зацікавленість учнів до процесу навчання. Використання пісень для розвитку слухових навичок, вимови, лексики, граматики та культурної компетенції створює динамічну і мотивуючу атмосферу на уроці. Творчі завдання, пов'язані з музикою, заохочують учнів до активної участі у навчальному процесі, що робить вивчення мови більш захоплюючим і ефективним.

Пісні надають приклади автентичної, ритмічної та легкої для запам'ятовування мови. Вони можуть бути мотивуючими для школярів, які прагнуть неодноразово слухати та імітувати своїх музичних кумирів. Завдяки цьому пісні стають ефективним інструментом для вивчення мови, адже вони поєднують навчання з розвагою. Ось кілька аспектів вимови, на яких можна зосередитись за допомогою пісень:

Використання пісень для фокусу на звуках:

Пісні надають чудову можливість для слухачів практикувати звуки, які можуть бути важкими для правильного вимовляння. Через рими та повтори звуків пісні допомагають учням автоматично вивчати правильну артикуляцію звуків. Постійне прослуховування дає змогу не лише запам'ятовувати, а й краще вимовляти складні звукові сполучення. Прикладом може бути пісня Queen "We Will Rock You". [39]

При прослуховуванні слід звернути увагу учнів на звуки [w] та [r] у словах *we, will, rock*. Робота над піснею полягає в розпізнаванні слів зі схожими звуками в тексті та придумуванні подібних прикладів, також слід повторювати ці звуки, співаючи окремі рядки. [39]

Також пісня "Yellow Submarine" (The Beatles) чудово підходить для тренування та розпізнавання голосних звуків: учні повторюють звук [ʌ] у словах *submarine, under*, та [i:] у *sea*. Для закріплення – вправа на рими: знайти слова, що звучать схоже. [46]

Використання пісень для фокусу на словах:

Пісні зазвичай мають простий і зрозумілий лексичний набір, що дозволяє зосередитися на вивченні нових слів або фраз. Крім того, повтори в піснях допомагають закріпити нові слова на підсвідомому рівні, що дає можливість швидше їх запам'ятовувати та використовувати у мовленні. Наприклад, популярна пісня Bruno Mars "Count on Me" познайомить восьмикласників з лексикою, пов'язаною з дружбою та підтримкою (*count on, friend, trust*). Також вони можуть виконати завдання на підбір синонімів та

антонімів до ключових слів пісні або слухають пісню, заповнюючи пропуски в тексті. [24]

Пісня "Shape of You" (Ed Sheeran) є прикладом для вивчення слів, що описують зовнішність, рух та почуття (*body, heart, dance*). Завданням може бути складання речень з новими словами. [27]

Використання пісень для фокусу на зв'язному мовленні:

Музика часто ілюструє, як в реальному мовленні слова з'єднуються між собою. Це особливо корисно для учнів, які хочуть розвинути навички сприймання на слух та відтворення природного, швидкого мовлення. У піснях часто відсутні чіткі паузи між словами, що сприяє розвитку вміння сприймати злиття звуків і фраз у живій мові. Для перекладу ключових фраз і думок та обговорення змісту можна використати пісню "Imagine" (John Lennon), створити міні групи для обговорення запитання *What does a perfect world look like to you?* [34]

На прикладі пісні "*Let Her Go*" (Passenger) можна з'ясовувати значення ідіом і виразів (*let her go, only miss the sun when it starts to snow*), визначати головну ідею пісні та, використовуючи схожі ідіоми та фрази, скласти власну коротку історію. [38]

Пісні є автентичними та легко доступними прикладами усної англійської мови. Рими та ритмічні структури пісень забезпечують слухачів повторенням схожих звуків, що допомагає закріплювати правильну вимову. Школярі часто вибирають слухати пісні знову і знову, таким чином вони непрямо піддаються впливу цих звуків і вивчають їх на інтуїтивному рівні. Пісні, і особливо приспів, дають реальні та легкі для запам'ятовування

приклади того, як вимовляються цілі фрази, що дозволяє учням краще засвоювати мовні конструкції. Іноді настільки запам'ятовуються інтонації та ритм, що учні можуть навіть мати труднощі з виявленням окремих слів у піснях. Музика ще більше підкреслює "потік" слів, допомагаючи створити враження, що ці слова звучать безперервно та плавно.

Загалом, пісні створюють природне, інтерактивне середовище для вивчення мови, де студенти не лише сприймають слова на слух, а й активно практикують їх у контексті, що робить навчання більш ефективним і приємним.

Лексико-граматичний матеріал пісень доцільно вводити з деяким випередженням програми з тією метою, щоб при введенні нового матеріалу учні легко впізнавали його. Це суттєво полегшить введення, закріплення та використання лексико-граматичного матеріалу пісень у відповідних мовних ситуаціях. Методика використання кожної пісні передбачає попереднє введення, активізацію і закріплення лексико-граматичного матеріалу використовуваних пісень. Відомо, що пісня є важливим елементом будь-якої мови і тому заслуговує найпильнішої уваги. Крім того, пісня - це чудовий засіб поширення інтересу, як до країни мови, яку вивчають, так і до самої мови.

Робота над піснею може бути умовно розділена на кілька аспектів:

- Граматичний.

Граматична робота з піснею передбачає вивчення та застосування граматичних конструкцій, які зустрічаються у тексті пісні. Це можуть бути різні часи, модальні дієслова, умовні речення, пасивний стан тощо. Наприклад, якщо пісня містить багато прикладів Present Perfect або Future

Simple, учні можуть аналізувати, як ці часи використовуються в контексті, а також практикувати їх у власних реченнях. Це допомагає не лише вивчити нові граматичні конструкції, а й краще розуміти їх застосування у реальних ситуаціях, що робить граматику більш живою і природною.

Граматична робота з піснею допомагає учням бачити, як грамика використовується у контексті, що робить процес вивчення мови більш захоплюючим і ефективним. Пісні створюють природний контекст для граматичних структур, які можуть здаватися абстрактними в сухому підручнику.

- Фонетичний.

Фонетична робота з піснею включає увагу до вимови, інтонації, акцентів та мелодики мови. Пісні є чудовим інструментом для практики англійської вимови, оскільки вони часто містять характерні для певних акцентів чи стилів мови фонетичні особливості. Учні можуть слухати пісню для вивчення звуків, що часто виникають у певному акценті, а також працювати над злиттям звуків, інтонацією, наголосом. Спів також сприяє тренуванню артикуляції, а правильна вимова під час виконання пісні значно покращує фонетичні навички.

Фонетичний аспект пісень важливий для розвитку вимови та сприйняття звуків, особливо через акцентуацію і ритм, які є складними для учнів, що вивчають мову. Пісні дозволяють працювати з вимовою в легкій і захоплюючій формі. [33]

- Технічний (способи запам'ятовування змісту пісні)

Технічна робота включає використання різних методів і стратегій для запам'ятовування тексту пісні. Це може бути корисно для розвитку пам'яті, слухової уваги та здатності до самостійної роботи з матеріалом. Наприклад, учні можуть записувати текст пісні, повторювати її багато разів, співати її в ритмі, використовувати асоціації для запам'ятовування незнайомих слів. Оскільки музика має яскраво виражену структуру та ритм, це допомагає краще засвоювати матеріал, а також робить вивчення мови більш інтерактивним і динамічним.

Технічний аспект сприяє розвитку навичок самостійного вивчення та запам'ятовування, що є важливим для учнів будь-якого рівня. Завдяки мелодії та ритму пісень процес запам'ятовування стає значно легшим і приємнішим.

- Лексичний (зміст пісні)

Лексичний аспект передбачає роботу з новими словами та виразами, які зустрічаються у тексті пісні. Це дає можливість не тільки вивчити нову лексику, але й дізнатися про культурні особливості англomовних країн, які відображаються в піснях. Наприклад, через пісні можна ознайомитися з різними стилями мови — від формальної до розмовної, а також з ідіоматичними виразами, фразеологізмами та сленгом. Використання пісень дає можливість вивчати слова в контексті, що покращує їх розуміння і запам'ятовування.

Лексичний аспект пісень є важливим для збагачення словникового запасу, оскільки пісні можуть містити як загальноповживану лексику, так і специфічні культурні або регіональні вирази. Це дозволяє учням глибше занурюватися в контекст мови та культури.

- Соціально-лінгвістичний

Соціально-лінгвістичний аспект пісень охоплює дослідження того, як мова використовується для вираження соціальних норм, відносин, проблем або ідеологій. Пісні можуть відображати певні соціальні стереотипи, політичні події, культурні зміни або навіть мовні варіації в залежності від соціального стану, віку чи етнічної приналежності. Наприклад, пісні можуть містити елементи сленгу, які є характерними для певної соціальної групи, або висвітлювати актуальні соціальні теми. Аналіз цих аспектів дозволяє учням зрозуміти, як мова служить для вираження соціальних і культурних контекстів і змін.

Пісні відіграють важливу роль у розвитку соціально-лінгвістичних навичок учнів, сприяючи розумінню не лише мови, а й її соціального контексту. Вони виступають своєрідним відображенням суспільних, політичних і культурних процесів, що формують мову, і є невід'ємною частиною розвитку культурної компетенції. [33]

Робота з піснею на уроці англійської мови може здійснюватися за чіткою структурою, що сприяє ефективному навчанню та створює позитивну атмосферу для учнів. Спочатку вчитель знайомить учнів з основними особливостями пісні, такими як її стиль, тематика та настрої, заохочуючи їх до сприйняття матеріалу. Потім учні слухають пісню, звертаючи увагу на мелодію, ритм та музичні фрази. Наступним кроком є аналіз тексту пісні разом із вчителем, що включає переклад основних виразів і фраз для кращого розуміння змісту.

На початкових етапах важливим є відпрацювання правильної вимови шляхом імітації, що допомагає учням засвоїти звуки й інтонації, характерні для носіїв мови. Під час повторного прослуховування пісні учні можуть стежити за текстом, що дозволяє їм звертати більше уваги на ритм, звуки та слова. Після цього вони читають текст пісні вголос, удосконалюючи вимову, інтонацію та артикуляцію, використовуючи мелодію як основу. Завершальним етапом є виконання пісні всією групою, що може супроводжуватися фонограмою для засвоєння мелодії та синхронізації співу. Такий підхід забезпечує комплексне засвоєння матеріалу і робить навчання цікавим і ефективним.

Протягом наступних кількох уроків достатньо повторити пісню один-два рази, щоб її слова міцно закріпилися в пам'яті учнів. Завдяки цьому учні засвоюють необхідні для мовлення словосполучення та граматичні структури. Під час введення нового граматичного матеріалу вони легко впізнають вже знайомі структури, які були попередньо введені, що значно спрощує їхнє закріплення та використання у відповідних мовленнєвих ситуаціях. У подальшому кожна з пісень може стати ефективним інструментом для повторення та закріплення нового граматичного матеріалу.

2.3 Вплив музичних вправ на засвоєння лексики, граматики та вимови

Англійська вимова може бути складною через труднощі з передачею тембру англійських голосних. Навіть коли учень дотримується всіх інструкцій щодо правильної артикуляції (правильне положення губ, мови, горизонтальне та вертикальне положення язика), йому рідко вдається точно відтворити англійські гласні звуки. Щоб голосний отримав справжнє звучання, учневі потрібно «побачити» та «відчути» цей звук, уявити його у всьому обсязі - з

усіма слуховими, зоровими та просторовими асоціаціями. Такий емоційний «портрет» голосного звуку має бути сформований вже на першому етапі навчання. Під час опису і проголошення нового голосного вчитель повинен додавати до звуку низку емоційних характеристик. Ці характеристики можуть бути як якісними, так і порівняльними, допомагаючи учням краще усвідомити і відчувати різницю. Повний образ звуку формується у школярів після прослуховування пісні, а на більш пізньому етапі — після виконання пісні разом з учителем.

Роль співу у постановці англійської вимови, як для дітей, так і для дорослих, важко переоцінити. Спів допомагає створити емоційний зв'язок з мовним звуком, що значно полегшує процес його сприйняття та відтворення. Однак ми не підтримуємо ідею, що англійську вимову можна поставити виключно за допомогою пісень. Пісні є лише яскравим інструментом емоційного впливу, який допомагає учням краще сприймати та відтворювати звуки. Вони ефективно використовуються для відпрацювання складних фонетичних сполучень, а також для покращення ритму мовлення. Особливо корисно використовувати пісні, що зосереджені на конкретному звуці, наприклад, на голосному. При роботі з контрастними голосними важливо звертати увагу учнів на те, що ці звуки відрізняються не тільки за тривалістю, але й за тембром. Це дозволяє краще розрізнити їх і правильно відтворювати у мовленні.

Таким чином, пісні слід сприймати не як основний метод навчання вимови, а як допоміжний засіб, що підтримує й посилює інші навчальні підходи. Вони сприяють розвитку емоційного сприйняття звуків, а також допомагають учням усвідомити різноманітність та глибину англійської вимови.

Музика є особливо корисною в навчанні граматичних структур, оскільки наш мозок природно сприймає інформацію та нову мову, коли вона подається в певному ритмі. Після того, як студенти проаналізують текст пісні та обговорять контекст, вони можуть зосередитися на прикладах граматичної структури. Наприклад, під час вивчення Present Perfect Continuous можна використовувати пісню “In the Shadows” групи The Rasmus. Текст пісні надається як роздатковий матеріал, але без дієприкметників і основних дієслів в рядках з цільовою граматичною конструкцією. Контекст пісні допомагає краще зрозуміти використання та значення часу Present Perfect Continuous. Для навчання прикметників доцільно вибирати пісні, в яких їх багато, наприклад, “Everything at Once” Lenky, “Perfect” Ed Sheeran, де є прикметники для опису зовнішності, почуттів та стосунків, “Roar” Ketty Perry, з прикметниками, які підкреслюють силу, впевненість та емоції.

Музика може стати чудовим інструментом для вивчення лексичних одиниць. Навчання про різні жанри музики може бути особливо корисним для розширення знань школярів про музику. Одна з ідей - прослуховувати м’яку музику, поки діти записують кілька прикметників, які спадають їм на думку. Потім ці слова можна поділити з однокласниками для обговорення та порівняння. Для більш досвідчених учнів можна обговорити значення і використання цих слів у контексті. Програвання різних музичних жанрів, таких як реггі, блюз, рок і т.д., також може викликати різні емоції, погляди та думки серед учнів, водночас розширюючи їхні знання про музику, мову та культуру. Можна запропонувати учням розірваний текст пісні до прослуховування, щоб вони передбачили слова для пропусків. Після того, як вони заповнять текст, можна з’ясувати значення цільових слів, вивчаючи їх у контексті пісні.

РОЗДІЛ III Інноваційні технології та методики у використанні музики для викладання англійської мови у 8 класі

3.1. Цифрові інструменти для інтеграції музики у навчальний процес

Інноваційні технології відкривають нові горизонти у викладанні англійської, роблячи цей предмет не лише цікавим, але й максимально ефективним для засвоєння. В умовах сучасної школи використання інтерактивних методів навчання дає можливість створити живу і динамічну атмосферу, яка надихає учнів. Процес навчання стає більш цікавим, мобільним та захоплюючим. Це стимулює власні роздуми, активізує психічні процеси, сприяє розвитку зорової та емоційної пам'яті, креативного мислення.

За допомогою різноманітних інтерактивних та цифрових засобів вчителю набагато легше впроваджувати інноваційні педагогічні підходи. Серед них - розвиваючі навчальні ігри, відео-презентації, віртуальні лабораторні та практичні заняття, кейс-технології, проєктні методики та інші сучасні освітні інструменти.

Важливо розуміти, що новітні технології не замінюють вчителя, а лише доповнюють та урізноманітнюють освітній процес. Сучасний педагог має постійно вдосконалювати свої навички роботи з цифровими інструментами, вчитися створювати інтерактивний контент для залучення уваги молодого покоління.

Інноваційні технології у класі відкривають нові можливості для навчання англійської, роблячи уроки яскравими та цікавими для сучасних учнів. Використання інтерактивних дошок дозволяє викладачеві не лише подавати матеріал у зручному й наочному форматі, а й активно залучати учнів до процесу. Прослуховування класичної музики при виконанні філологічних вправ, наприклад, постановка правильної інтонації, формування дикції чи акценту, є неймовірно зручним з використанням будь-яких сучасних цифрових гаджетів. Вчитель може просто, легко та швидко ввімкнути мелодію, змінити пісню чи навіть прискорити або ж сповільнити темп музичного твору для виконання завдань, використовуючи простий телефон чи смартвоч.

Також під час уроку можна переглядати відеофрагменти концертів чи мюзиклів. Для вивчення і відтворення автентичної вимови носіїв мови кращим є прослуховування музичних матеріалів, таких як пісні, аніж просте слухання аудіозаписів з відтворенням текстів.

Сучасні відеопроєктори та колонки з використанням карт пам'яті дають вчителю можливість оперувати музичним матеріалом досить швидко та легко.

Мультимедійні програми, такі як електронні підручники або платформи для тестування чи виконання домашнього завдання, дозволяють учням самостійно працювати з додатковим до основних завдань музичним матеріалом. Наприклад, завдяки програмам на зразок "MuseScore" школярі можуть писати мелодії до опрацьованого завдання. Цікавим також є завдання підбору вже готових мелодій для заданого поетичного тексту. Тут на допомогу прийдуть навіть звичайні смартфони з вільними у доступі на сьогоднішній час застосунками. Наприклад, таким є GarageBand. Це непрофесійна програма для створення музичних композицій. Серед її можливостей є запис та імпорт MIDI (спосіб передачі цифрової музичної інформації). Особливо великий інтерес становить бібліотека власних музичних інструментів, бібліотека готових семплів. Програма дає можливість експорту та обміну робочим матеріалом. Альтернативними програмами є Soundtrap та Audacity.

Сьогодні музика є дуже популярною серед молоді. Навички роботи з такими програмами, виконуючи завдання з вивчення іноземної мови, підвищують рівень обізнаності та самооцінки, що є дуже важливим для формування особистості у підлітків. Створення власної мелодії підвищує рівень самоствердження в підлітковому середовищі, що в свою чергу заохочує до вивчення англійської та виконання завдань з музичними елементами.

Smule — це популярний додаток для співу караоке, який може стати ефективним цифровим інструментом для вивчення англійської мови. Він пропонує інтерактивний підхід до навчання, де учні можуть виконувати пісні

англійською мовою, розвиваючи свої мовні навички у невимушеній та творчій атмосфері.

Учні обирають популярні англомовні пісні із величезної бібліотеки Smule. Вчитель може запропонувати пісні відповідно до теми уроку чи рівня володіння мовою. Наприклад, для теми "Подорожі" можна обрати пісню "*On Top of the World*" (Imagine Dragons). Співаючи, вони чують оригінальну вимову та вчаться правильно інтонувати речення [32]. Smule дозволяє співати разом із виконавцем, що допомагає краще засвоювати вимову. Учні можуть записувати сольні виступи або виконувати пісні дуетом із однокласниками чи навіть іншими користувачами з усього світу. Це стимулює спілкування англійською. Програма показує текст пісні в реальному часі, що дозволяє учням читати та розуміти зміст. Після виконання можна обговорювати значення тексту, вирази, ідіоми чи нову лексику.

Серед переваг цієї програми є інтерактивність, розвиток навичок слухання, підвищення мотивації, робота над вимовою. Учні активно залучені до процесу через спів і взаємодію з піснями. Завдяки прослуховуванню пісень діти вчаться розпізнавати звуки й структури англійської мови. Відомі хіти чи улюблені мелодії створюють емоційний зв'язок із матеріалом, підвищуючи інтерес до уроків. Спів сприяє вдосконаленню артикуляції та ритму мови.

Smule — це не лише розважальний додаток, а й потужний інструмент для інтеграції музики в навчальний процес. Завдяки йому уроки стають цікавими, творчими та ефективними для розвитку мовних навичок учнів.

Sing Up — це освітня платформа, створена спеціально для використання музики у навчальному процесі. Вона пропонує широкий вибір ресурсів, які

могли б допомогти учням 8 класу вивчати англійську мову через спів, слухання та аналіз пісень. Бібліотека Sing Up включає пісні для різних вікових груп і тем, зокрема композиції, адаптовані для мовного навчання, які відповідають рівню знань учнів.

Однією з ключових особливостей платформи є те, що кожна пісня супроводжується детальними матеріалами: текстами, нотами, рекомендаціями для вчителів, а також завданнями, спрямованими на закріплення мовного матеріалу. Це дає можливість не лише вчити слова пісень, а й працювати над граматиною, лексикою та вимовою в контексті. Учні можуть розучувати пісні під керівництвом учителя або використовувати ресурс самостійно вдома, що сприяє їхній автономії у навчанні.

Sing Up допомагає зробити уроки інтерактивними й цікавими. Наприклад, вчитель може розпочати урок із прослуховування пісні, а потім організувати дискусію про її зміст чи тематику. Учні можуть виконувати пісню в групах, що розвиває командний дух і сприяє соціалізації. Крім того, через спів вони вдосконалюють свою вимову та інтонацію, а також розвивають слухові навички, що є важливим для оволодіння мовою.

Для вчителів Sing Up пропонує готові плани уроків і методичні рекомендації, які спрощують інтеграцію музики в програму. Інтерфейс платформи інтуїтивно зрозумілий, що дозволяє легко шукати матеріали за темою, віковою групою чи рівнем складності. Також ресурс має функцію персоналізації, яка дозволяє створювати власні списки пісень відповідно до навчальних цілей.

Sing Up особливо зручний у дистанційному навчанні. Учні можуть самостійно слухати записи пісень, переглядати тексти й виконувати вправи. Вчитель може задавати завдання для домашнього опрацювання, а на уроці обговорювати результати або навіть організувати невеличкі онлайн-концерти.

Таким чином, Sing Up є не просто платформою для співу, а багатофункціональним освітнім інструментом, який допомагає зробити уроки англійської мови захопливими, творчими й ефективними. Це ресурс, що мотивує учнів до вивчення мови через музику, сприяючи їхньому мовленнєвому розвитку та емоційному залученню.

Також до диспозиції школярів та вчителів є програма Lyricstraining. Це теж інтерактивна платформа для навчання англійської через пісні. Учні слухають пісні та заповнюють пропуски у текстах.

Можу сказати, що цікавою для використання може бути і програма Kahoot!. Це досить популярна платформа для створення інтерактивних вікторин, яка дозволяє вчителям створювати цікаві навчальні завдання, зокрема й на основі музичних текстів або культурного контексту пісень. Використання Kahoot! у навчанні англійської мови допомагає поєднати навчання із розвагами, зробити уроки динамічними, а учнів — більш залученими в процес.

Урок із використанням Kahoot! можна побудувати навколо аналізу популярної пісні англійською мовою. Наприклад, учитель обирає пісню, яка відповідає темі уроку (подорожі, дружба, природа тощо), і створює вікторину. Завдання можуть бути різноманітними:

- Лексика: Учні відповідають на питання про значення нових слів із тексту пісні або підбирають до них синоніми/антоніми.
- Розуміння тексту: Запитання можуть стосуватися сюжету пісні або її головної ідеї. Наприклад: *"What is the message of the song?"* або *"Who is the narrator talking to?"*.
- Культурний контекст: Вікторина може включати запитання про автора пісні, історію її створення, музичний жанр чи популярність у світі.
- Граматика: Учні шукають приклади певних граматичних структур у тексті пісні (наприклад, часи дієслів або умовні речення).
- Прослуховування: Використовуючи фрагменти пісні, можна створити завдання на впізнавання слів чи фраз на слух.

Однією з найбільших переваг Kahoot! є можливість миттєвої зворотної реакції. Платформа дозволяє учням відповідати на запитання в реальному часі, а результати відображаються одразу, що мотивує їх до активної участі. Такий формат особливо корисний для аудиторії 8 класу, адже елемент змагання додає уроку динаміки й стимулює їхній інтерес.

Для вчителя створення вікторини в Kahoot! є простим і швидким процесом. У додатку можна додавати текстові запитання, зображення чи навіть аудіофрагменти, наприклад, уривки пісень. Завдяки цьому урок можна зробити інтерактивним навіть у дистанційному форматі, адже учні можуть брати участь у вікторинах зі своїх смартфонів чи комп'ютерів.

Наприклад, для роботи з піснею *"Someone Like You"* Адель [17] можна створити наступні запитання:

1. *"What does the phrase 'I wish nothing but the best for you' mean?"* (лексика).
2. *"What tense is used in the line 'I heard that you're settled down'?"* (граматика).
3. *"What emotions does the song convey?"* (розуміння тексту).
4. *"When was this song released?"* (культурний контекст).

Використання Kahoot! дозволяє вчителю поєднати роботу над піснями з вивченням мовних навичок, сприяючи розвитку критичного мислення, навичок слухання та знання культурного контексту. Такий підхід мотивує учнів, адже вони не лише вчаться, а й отримують задоволення від навчального процесу.

Для створення мультимедійних уроків, з інтеграцією відео, аудіо, завдань і тестів, практикують використання інтерактивної платформи Nearpod. Це є ідеальним інструментом для використання музики у вивченні англійської мови, особливо для учнів 8 класу.

На платформі вчитель може створити урок, побудований навколо пісні чи музичної тематики. Наприклад, урок може починатися із завантаження аудіофайлу пісні або її відеокліпу. Учні прослуховують пісню та виконують інтерактивні завдання, які вбудовані в слайди уроку. Nearpod дозволяє додавати тексти пісень, які учні можуть аналізувати в режимі реального часу, а також вбудовувати запитання для перевірки розуміння.

Наприклад, вчитель може включити в урок такі активності:

1. Слухання та аналіз тексту пісні. Учні слухають пісню, після чого відповідають на запитання: "What is the main idea of the song?" або "What

emotions does the singer express?". Це завдання розвиває слухові навички та критичне мислення.

2. Текст пісні також можна інтегрувати у вигляді слайда, де учні виділяють нову лексику. Nearpod підтримує функцію "drag and drop", тому вчитель може створити завдання, де учні зіставляють слова з їхніми значеннями або вставляють пропущені слова в текст.
3. На основі тексту пісні учні можуть шукати приклади певних граматичних структур, наприклад, умовних речень чи використання минулих часів. Вчитель додає завдання у вигляді тестів або відкритих запитань.
4. Підтримка культурного контексту завдяки можливості вбудовувати відео чи інформаційні слайди про автора пісні, музичний жанр чи історію її створення. Це допомагає учням краще зрозуміти культурний і соціальний контекст пісні.

Що робить Nearpod особливо корисним, так це функції інтерактивності та миттєвого зворотного зв'язку. Учні можуть відповідати на запитання, виконувати вправи та працювати в парах чи групах, використовуючи свої пристрої (телефони, планшети чи комп'ютери). Вчитель у реальному часі бачить результати роботи кожного учня, що дозволяє оцінювати прогрес і коригувати урок залежно від потреб класу.

Для дистанційного навчання Nearpod також є незамінним інструментом. Учні можуть проходити уроки в асинхронному режимі, виконуючи завдання у зручний для них час. Платформа зберігає всі результати, тож вчитель має доступ до аналітики, яка показує, наскільки добре учні засвоїли матеріал.

Окрім цього, Nearpod має вбудовану бібліотеку готових уроків, яку вчитель може використовувати або адаптувати під свої потреби. Наприклад, у розділі "Arts and Music" можна знайти ресурси, присвячені пісням чи культурним темам.

Таким чином, Nearpod дозволяє поєднати вивчення англійської мови з музикою в інтерактивному, креативному та ефективному форматі. Учні не лише вдосконалюють мовні навички, але й поглиблюють своє розуміння культурного контексту пісень, розвивають критичне мислення та отримують задоволення від навчального процесу.

YouTube є надзвичайно ефективним інструментом для навчання англійської мови, який відкриває доступ до величезної кількості аудіовізуальних матеріалів. Ця платформа дозволяє вчителю знаходити й демонструвати учням відео з виконанням пісень англійською мовою, лекції та виступи відомих музикантів, документальні фільми про англомовних виконавців чи музичні жанри, а також навчальні відео, що пояснюють тексти пісень або особливості їхнього виконання.

Водночас важливо зазначити, що YouTube має свої обмеження. Велика кількість відео може заплутати учнів, і не всі ресурси є достовірними чи корисними. Тому роль учителя полягає в тому, щоб допомогти учням орієнтуватися на платформі, рекомендувати перевірені канали, як-от BBC Learning English або English Addict with Mr Duncan, та створювати плейлисти, які відповідають тематиці уроку.

Також для цифрової інтеграції корисно використовувати освітні сайти та мобільні додатки, такі як: BBC Learning English – Music and Culture,

ESLvideo.com, LingQ; цифрові ресурси Quizlet та Padlet для створення вікторин та квізів чи флешкарт із новою лексикою з пісень.

Вплив інноваційних технологій на засвоєння інформації є надзвичайно значущим, оскільки вони активізують різні канали сприйняття. Учні значно легше запам'ятовують матеріал, коли він подається у формі яскравих образів, відео чи презентацій.

3.2. Гейміфікація та використання музики в освітніх іграх

Використання ігрових освітніх технологій, відомих як гейміфікація, сприяє ефективному вивченню англійської мови та формуванню інтересу до предмета.

Сам термін «гейміфікація» походить від англійського слова «gamification», що утворене від «game» (гра). Аналогічно, термін «ед'ютейнмент» поєднує в собі значення слів «education» (освіта) та «entertainment» (розваги). [2]

Гейміфікація, або ігрофікація, передбачає впровадження окремих ігрових елементів у діяльність, що зазвичай не є ігровою. На думку дослідників Салена та Циммермана, гра — це система, у межах якої гравці вирішують штучні конфлікти, дотримуючись встановлених правил та отримуючи результати у кількісному вигляді. На відміну від інших ігрових форматів, гейміфікація орієнтована на досягнення конкретних цілей у реальній діяльності, а не на саму гру. У процесі гейміфікації ігрові елементи інтегруються у реальні ситуації, мотивуючи учасників до певної поведінки у заданих умовах. [2]

Гейміфікація у навчанні — це спосіб інтеграції правил та механік із сучасних ігор у процес освіти. Основна мета такого підходу — мотивувати учнів і сприяти досягненню освітніх результатів у рамках певної дисципліни.

Особливостями ігрових елементів, які включають у навчальний процес, можуть бути соціальна взаємодія, роцвиток майстерності, миттєвий зворотній зв'язок, за допомогою рейтингів або значків мати візуалізацію прогресу, створювати поступово складніші завдання та підтримувати атмосферу зацікавленості. Отож кожне заняття, що включає деякі з перелічених елементів, можна вважати "гейміфікованим". При цьому найкращі варіанти поєднують унікальні інтереси та потреби учнів. Найефективніші системи гейміфікації часто залучають додаткові компоненти, такі як комунікація між учнями, що дозволяє краще враховувати їхні індивідуальні переваги.

Сучасна освіта швидко реагує на технологічні зміни. Серед п'яти основних трендів, виділених журналом «Форбс», чотири — дистанційне навчання, персоналізовані підходи, інтерактивні підручники та відеоігри — мають прямий зв'язок із гейміфікацією. [2]

Можна сказати, що гейміфікація є інструментом, який, використовуючи ігрові методики, певною мірою впливає на поведінку. Завдяки цьому підходу долаються бар'єри, які раніше заважали розкриттю потенціалу учнів. За визначенням Джен Макгонігал, щоб процес вважався гейміфікованим, він має відповідати чотирьом ключовим характеристикам:

1. Прозорі та послідовні правила, які задають рамки для досягнення цілей.
2. Система зворотного зв'язку, що демонструє досяжність цілей та дозволяє оцінювати прогрес.
3. Чітко сформульовані цілі, що мотивують до участі.

4. Добровільна участь із прийняттям правил гри.

Себастьян Датердінг із колегами визначив чотири концепції, що базуються на ігрових механіках: гейміфікацію, серйозні ігри, забавки та ігровий дизайн. Вони різняться за двома основними аспектами:

- Чи спрямована діяльність на досягнення конкретної мети.
- Часткове або повне використання ігрових механік, інтегрування певних елементів. [2]

Гейміфікація дозволяє зробити навіть складні або нудні завдання цікавими та захопливими. Завдяки цьому освітній процес стає більш ефективним, залучаючи учнів до активної взаємодії. Це не створення повноцінної гри, а лише впровадження окремих її елементів для досягнення бажаних цілей. Ключова цінність гейміфікації полягає у створенні осмисленого досвіду, який пробуджує інтерес учнів.

Гейміфікація в освіті дає можливість учням сприймати навчальні завдання у ширшому контексті, як частину загальної системи. Завдяки цьому вона сприяє глибшому розумінню матеріалу, ніж традиційні методи, які орієнтовані лише на запам'ятовування фактів. Однак варто пам'ятати, що ігрові елементи самі по собі не є універсальним рішенням: без якісного змісту вони не принесуть очікуваних результатів. [2]

На уроках англійської мови в 8 класі можна використовувати багато інтерактивних ігор із музикою, які зроблять заняття більш цікавими та ефективними. Наприклад, гра 'Guess the Song' ("Вгадай пісню") чудово підходить для розвитку аудіювання та словникового запасу. Учнім потрібно прослухати короткий уривок популярної англійської пісні та вгадати її назву

чи виконавця. Для ускладнення можна попросити згадати слова або фрази з тексту пісні. Також чудовим варіантом є гра 'Music Associations' ("Музичні асоціації"). Учнім програвється уривок мелодії, і вони мають описати свої асоціації або почуття, які викликає ця музика, використовуючи англійські слова або фрази. Це допомагає розвивати творче мислення та вміння висловлюватися.

Дуже корисною є гра 'Fill in the Gaps' ("Віднови текст"). Для цього потрібно підготувати текст пісні, де деякі слова чи фрази пропущені. Учні слухають пісню й заповнюють пропуски, а потім разом обговорюють правильні відповіді. Якщо проводити цю гру у формі змагання, це може додатково мотивувати дітей. Схожим варіантом є 'Music Dictation' ("Музичний диктант"), де вчитель обирає кілька рядків пісні, програвє їх, а учні записують почуте. Це добре розвиває правопис і слухову увагу. Ще однією популярною грою є 'Karaoke Battle' ("Караоке-батл"). Учні співають англійські пісні, працюючи над вимовою, інтонацією та ритмом. Використання караоке-версій допомагає зосередитися на тексті, а гра у формі змагання додає азарту.

Інтерактивною є гра 'Create a Story' ("Склади історію"), де учні слухають інструментальну мелодію й вигадують історію, яка могла б супроводжувати цю музику. Вони можуть презентувати її як усно, так і письмово, що сприяє розвитку навичок мовлення та письма. Гра 'Who's Singing?' ("Хто співає?") ознайомлює учнів із культурою англійських країн. Учитель програвє пісню, а учні мають вгадати виконавця, використовуючи підказки. Після цього можна обговорити інформацію про артиста чи стиль музики.

Гра 'Word Hunt' ("Знайди слово") допомагає тренувати лексичні навички. Учням дають текст пісні, і вони шукають у ньому слова, пов'язані з певною темою, наприклад, природою чи емоціями. У грі 'Musical Transformation' ("Музичне перетворення") текст пісні стає основою для роботи над граматиною. Учням пропонується перефразувати певні рядки, використовуючи синоніми чи інші граматичні структури. Ще одна цікава гра — 'Music Bingo' ("Музичне бінго"). Учні отримують картки із словами або фразами, які зустрічаються в текстах пісень. Слухаючи музику, вони викреслюють почуті слова зі своїх карток. Перемагає той, хто першим закреслить усі слова.

3.3. Використання музики в умовах змішаного та дистанційного навчання

Вимоги сьогодення сформували потребу у дистанційній формі навчання. Такий формат має свої особливості як у викладанні, так і навчанні. Для того, щоб не втратити в онлайні викладанні досягнення цілей уроку та втримати увагу та зацікавленість школярів, потрібно використовувати більше сучасних технологій, інтерактивних ресурсів, які учні можуть і самостійно використовувати без участі вчителя. В даному контексті інтеграція музики на уроках англійської навіть отримує певні бонуси та переваги, адже відомо про зацікавленість та бажання підлітків використовувати гаджети та серфити начебто недотичні до навчання платформи, які проте залучені до навчального процесу.

Використання музики у змішаному та дистанційному навчанні англійської мови для восьмикласників відкриває широкі можливості для ефективного засвоєння матеріалу. Поєднання традиційних методів із сучасними технологіями дозволяє створювати інтерактивне навчальне

середовище, яке відповідає потребам учнів і викликам сучасності. Завдяки цьому можна забезпечити гнучкість навчального процесу та урізноманітнити заняття, зробивши їх більш захопливими.

Для реалізації такої методики особливу роль відіграють платформи для дистанційного навчання. Google Classroom, наприклад, дозволяє організувати інтеграцію музичних завдань, завантажувати пісні для прослуховування, тексти для аналізу та додавати інтерактивні вправи. Microsoft Teams надає змогу проводити онлайн-заняття, де учні спільно обговорюють тексти пісень, співають або розв'язують завдання, використовуючи аудіо- та відеоматеріали. Zoom також є популярною платформою, яка підтримує функцію демонстрації екрану й інтерактивні опитування, що дозволяє створювати цікаві музичні активності під час живих уроків.

Окрім платформ для проведення занять, значну роль відіграють онлайн-ресурси, спеціально створені для інтеграції музики у навчання. Наприклад, LyricsTraining дозволяє учням удосконалювати розуміння аудіотексту через виконання інтерактивних вправ із текстами пісень. Цей ресурс автоматично коригує помилки і дає можливість порівнювати результати, що сприяє розвитку слухових і мовленнєвих навичок. Інший ресурс, Kahoot!, надає вчителям змогу створювати вікторини на основі музичних текстів, де учні можуть змагатися між собою, відповідаючи на запитання щодо лексики, граматики чи тематики пісень. Quizlet є ще одним корисним інструментом, який дозволяє створювати флешкарти з новими словами, що трапляються в текстах пісень, і тренувати учнів у формі ігор або тестів.

Мобільні додатки також пропонують багато можливостей для інтеграції музики у навчальний процес. Використання Spotify дає змогу вчителю створювати тематичні плейлисти, які відповідають темам уроку чи певному лексичному матеріалу. Учні можуть слухати ці пісні вдома чи під час уроку, працюючи з їхніми текстами або обговорюючи почуте. Soundtrap пропонує більш креативний підхід — учні можуть самотійно або в групах створювати музичні композиції чи тексти пісень, що містять нову лексику. Такий підхід не лише розвиває мовленнєві навички, а й сприяє формуванню креативності. Yousician, у свою чергу, дозволяє тренувати вимову й ритміку мовлення, виконуючи завдання, пов'язані зі співом під музику. Цей додаток оцінює точність виконання, що допомагає учням самотійно аналізувати свої помилки та вдосконалювати навички.

Практичні завдання з музикою можуть варіюватися від аналізу текстів пісень до створення власних проєктів. Наприклад, учні можуть отримати завдання прослухати пісню та заповнити пропуски в тексті, обговорюючи значення нових слів із вчителем чи однокласниками. Такий підхід розвиває не лише лексичні, а й комунікативні навички. Ще одне цікаве завдання — створення власних пісень із використанням вивченого лексичного чи граматичного матеріалу. Учні можуть використовувати додатки для запису музики, а потім презентувати свої роботи класу. Для активізації роботи під час дистанційного навчання можна організувати ігри або вікторини на основі текстів пісень. Це дозволяє не лише урізноманітнити заняття, а й стимулює учнів до взаємодії навіть у віддаленому форматі.

Використання музики у змішаному та дистанційному навчанні є надзвичайно ефективним засобом, який сприяє підвищенню інтересу учнів до вивчення англійської мови. Поєднання сучасних технологій із музичними

елементами дає змогу зробити уроки цікавішими, доступнішими та інтерактивними, відповідаючи як освітнім стандартам, так і потребам учнів.

Висновки

У ході дослідження було теоретично обґрунтовано та практично підтверджено доцільність і ефективність використання музики у процесі навчання англійської мови учнів підліткового віку.

Аналіз наукових джерел показав, що музика є універсальним інструментом, який сприяє підвищенню мотивації, концентрації уваги та рівня залученості учнів до навчального процесу. Історичний аспект дослідження засвідчив, що використання музики у викладанні англійської мови в Україні еволюціонувало, інтегруючи сучасні підходи, які базуються на психологічних та педагогічних принципах. Було розглянуто вплив музичних елементів на процес запам'ятовування та закріплення знань, що особливо важливо для учнів підліткового віку.

У роботі представлено методику вибору музичних матеріалів, які відповідають віковим та мовним потребам учнів. Розглянуто різноманітні форми роботи з музикою, включаючи слухання, співи, аналіз текстів пісень, створення власних музичних проєктів. Можу стверджувати, що музичні вправи мають позитивний вплив на засвоєння лексики, граматичних структур та розвиток вимови учнів.

Моніторинг сучасних технологій показав, що цифрові інструменти значно розширюють можливості інтеграції музики в навчальний процес. Я запропонувала ряд відкритих до використання освітніх платформ, мобільних додатків, а також гейміфікованих завдань, які сприяють більш глибокому зануренню в матеріал. Особливу увагу приділено впровадженню музичних елементів у змішаному та дистанційному навчанні, що є актуальним у сучасних освітніх реаліях.

Матеріали роботи можна використати у розробці методичних рекомендацій для вчителів англійської мови, які прагнуть ефективно

використовувати музичний матеріал у своїй практиці. Практичне значення цієї роботи полягає у висвітленні конкретних засобів, можливостей та механізмів інтеграції музики у викладання англійської.

Узагальнюючи, можу ствердити, що використання музики у процесі навчання англійської мови не лише покращує навчальні результати учнів, а й сприяє їхньому емоційному розвитку, формуванню позитивного ставлення до вивчення мови та розвитку творчих здібностей.

Список використаних джерел

1. Білоножко Н. Використання музичних виражальних засобів у процесі навчання англійській мові. 2001. № 4. С. 16.
2. Гейміфікація в сучасному навчально-освітньому просторі. На Урок. URL: <https://naurok.com.ua/metodichna-rozrobka-geymifikaciya-v-suchasno-mu-navchalno-osvitnomu-prostori-135509.html>.
3. ЗАКОН УКРАЇНИ № 2145-VIII/
URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19#Text>.
4. Карпенко О. Вивчення іноземної мови через пісню і музику. 2004. № 12. С. 2–3.
5. Карпюк О. Англійська мова. Підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль: "Видавництво Астон", 2021. 287 с.
6. Кирпичникова О. П. Роль музики та пісень у навчанні англійської мови. 1990. № 5. С. 40–54.
7. Кічук Н. Здатність до різновекторної і багаторівневої інтеграції як інтегральна компетентність успішного вчителя нової української школи. Вища освіта у міждисциплінарному вимірі: від традицій до інновацій. Збірник наукових праць. Ізмаїл: РВВ ІДГУ. 2020. С. 45-49.
8. Кучма М., Морська Л. Англійська мова 4-й рік навчання, підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. Тернопіль : Навчальна книга - Богдан, 2021. 223 с.
9. Мишко С. Музика у викладанні іноземних мов. С. 1–5.
10. Пахомова Т. Бондар Т. Англійська мова. Підручник для 8 класу закладів загальної середньої освіти. 2-ге видання. Київ: "Методика Паблішинг", 2021. 216с.
11. Психологічні проблеми сприймання: матеріали ХХ Всеукраїнської науково-практичної конференції (25 травня 2020 року, м. Київ) / за ред.

- В.О. Моляко. К: Інститут психології імені Г.С. Костюка НАПН України, 2020. – 116 с.
12. Розенова М. Психологія навчання й виховання підлітків. Osvita.ua. 2008.
URL: <https://osvita.ua/school/method/psychology/1739/>.
13. Соціальна обумовленість та показники здоров'я підлітків та молоді : за результатами соціологічного дослідження в межах міжнародного проекту «Здоров'я та поведінкові орієнтації учнівської молоді» : моногр. / О. М. Балакірева, Т. В. Бондар та ін. ; наук. ред. О. М. Балакірева ; ЮНІСЕФ, ГО «Укр. ін-т соц. дослідж. ім. О. Яременка». – К. : Поліграфічний центр «Фоліант», 2019. – 127 с.
14. Стиркіна Ю. Естетика і етика педагогічної дії : журнал. 6-те вид. Полтава, 2013. 13 с.
15. «Файл»: Навчальні програми з іноземних мов.
URL: <https://mon.gov.ua/static-objects/mon/sites/1/zagalna%20serednya/programy-5-9-klas/programi-inozemni-movi-5-9-12.06.2017.pdf> (дата звернення: 15.11.2024).
16. Філософія освіти : навчальний посібник. – 2-ге видання / за наук. ред. академіка В. П. Андрущенко [та ін.]. Київ : Видавництво НПУ імені М. П. Драгоманова, 2021. 348 с.
17. Ян Амос Коменський – фундатор сучасної педагогіки. *Бібліотека РДГУ*.
URL: <https://library.rshu.edu.ua/index.php/informatsiini-resursy-posluhy/virtualni-vystavky/1075-yan-amos-komenskij-fundator-suchasnoji-pedagogiki>.
18. Adele. Adele - Someone Like You (Official Music Video), 2011. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=hLQ13WQQoQ0>.
19. *Aitana* | *Asociación interprofesional atención temprana de Navarra*.
URL: https://aitana.org.es/wp-content/uploads/2021/06/2-DSouza_DSouzaA

- KS_2017_Precursors_to_language_development.pdf (дата звернення: 14.11.2024).
20. Bannerman J. Supporting English Learners in Music Classrooms. *Music Educators Journal* 110(1):27-33. 2023.
URL: https://www.researchgate.net/publication/374890588_Supporting_English_Learners_in_Music_Classrooms.
21. BBC. URL: <https://www.bbc.co.uk/learningenglish/>.
22. Beare K. Using Music in the ESL Classroom - English as 2nd Language.
URL: <https://www.thoughtco.com/brain-gym-exercises-1210387>.
23. Bhasha Y. Teaching English Vocabulary using Song. *Journal of English Language Education*. 2020.
URL: https://www.researchgate.net/publication/341988504_Teaching_English_Vocabulary_using_Song/references.
24. Bruno Mars. Count on Me, 2020. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=6k8cpUkKK4c>.
25. Carl Orff – Schulwerk & Musikpädagogik. Carl Orff Museum.
URL: <https://www.orff.de/schulwerk-und-musikpaedagogik>.
26. Dewi A., Aminah A., Wardiman M. The use of english songs to improve students' vocabulary mastery. *E-Journal of ELTS*. 2022.
URL: https://www.researchgate.net/publication/371609981_THE_USE_OF_ENGLISH_SONGS_TO_IMPROVE_STUDENTS'_VOCABULARY_MASTERY.
27. Ed Sheeran. Shape of You (Official Music Video), 2017. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=JGwWNGJdvx8>.
28. English Addict with Mr Duncan. English Addict with Mr Duncan. *YouTube*.
URL: <https://doi.org/UC8pPDhxSn1nee70LRKJ0p3g>.

29. Griffie D. T. Songs in Action. – Hertfordshire: Prentice Hall International. 1995. 105 p.
30. GRUHN W., RAUSCHER F. The Neurobiology of Music Cognition and Learning. P. 25–28.
31. Holmes V., Moulton M. Writing Simple Poems: Pattern Poetry for Language Acquisition. Cambridge : Cambridge University Press, 2001. 86 p.
32. ImagineDragons. Imagine Dragons - On Top Of The World (Official Music Video), 2013. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=w5tWYmIOWGk>.
33. Jenkins, J. J., Foss, D. J., & Greenberg, J. H. Phonological features as cues in learning. *Journal of Experimental Psychology*. 1968. No. 77. P. 200–205.
34. Kannass K. N., Oakes L. M. The Development of Attention and Its Relations to Language in Infancy and Toddlerhood. *Journal of Cognition and Development*. 2008. Vol. 9, no. 2. P. 222–246.
URL: <https://doi.org/10.1080/15248370802022696> (date of access: 24.11.2024).
35. Luciano Pinto. John lennon - Imagine, 2020. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=iOs9Osz3UFQ>.
36. Luu, Vy. A Neuroscientific Approach to Understanding Listening Comprehension in EFL Contexts. 73-81 p 2022
37. Murphy T. Music and song. Oxford University Press, 1996. 83 p.
38. Nyaha It. MOBILZONE Любителям поспівати: кращі програми на Android для караоке. *ТехноФан*.
URL: https://tehnofan.com.ua/2021/08/27/lyubytelyam-pospivaty-krashchi-prohramy-na-android-dlya-karaoke/#google_vignette.
39. Passenger. Passenger | Let Her Go (Official Video), 2012. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=RBumgq5yVrA>.

40. Queen. We Will Rock You (Official Video), 2008. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-tJYN-eG1zk>.
41. Rixon S. Developing Listening Skills. London: Macmillan Publishers Ltd., 1986. 237 p.
42. Schellenberg E. Glenn. "Music Lessons Enhance IQ." *Psychological Science*, vol. 15, no. 8, 2004, pp. 511–14. JSTOR, URL: <http://www.jstor.org/stable/40064008>. Accessed 29 Oct. 2024.
43. Schoepp K. Reasons for using songs in the ESL/EFL classroom. *The internet TESL journal*. 2001. Vol. 7, no. 2.
URL: <http://iteslj.org/Articles/Schoepp-Songs.html>.
44. Simon & Garfunkel. Scarborough Fair/Canticle, 2013. *YouTube*.
URL: <https://www.youtube.com/watch?v=-Jj4s9I-53g>.
45. «Sugesto pedia» - інноваційний метод повного занурення в мовне середовище. *Buki*.
URL: <https://buki.com.ua/blogs/sugesto-pedia-innovatsiynyy-metod-povnoho-zanurennya-v-movne-seredovyshe/>.
46. Tasnim Z. Songs of EFL/ESL Class: How to teach Listening Skill through Music. 2022.
URL: https://www.researchgate.net/publication/364029865_Songs_of_EFLE_SL_Class_How_to_teach_Listening_Skill_through_Music.
47. The Beatles. Yellow Submarine, 2017. *YouTube*.
URL: https://www.youtube.com/watch?v=m2uTFF_3MaA.

